

RECORDS DE CASA

Teresa Porredon

L'avi Xavier encara no tenia deu anys quan el folklorista Valeri Serra Boldú publicava el seu Calendari folklòric d'Urgell (Editorial Seix i Barral, 1914). El llibre, *que amb tant desitg cobdiciavem d'ença que n' havíem atalaiat la veritable valua*, el presentava magníficament el Sr. Agustí Duran i Sanpere a la revista ceriverina *Nuevo Ambiente*, el 30 de maig de 1915, d'on manllevo la informació i les paraules.¹

Entre altres consideracions, el Sr. Duran ens diu que *aquest llibre nou, tot just obert, ja escampa un flaire de vida casolana que ens el fa familiar; perquè en aquest llibre hi resta enmirallat tot çò que en l'anima senzilla del nostre poble viu i persisteix per llei de consuetut, i encara tot çò que adés hi vivia i ara la febra de modernitat ho va esmortuint. Entre 'ls fulls del llibre s' hi troben les costums nostres de cada dia estotjades amorosament; es per aixó que 'l «Calendari» es com una arca de núvia on s' hi guardés la gonella florejada, lo gipó de seda, la mantellina*

de randa... totes les robes preuades de la casa pairal.

Estarem d'acord que *totes les robes preuades de la casa pairal*, és una imatge deliciosament poètica per referir-se als costums i tradicions que ens lliguen al passat i que persisteixen perquè, com les millors joies, han estat guardades al lloc més entranyable, *l'arca de núvia*, que si al 1915 servia per al·ludir el Calendari ressenyat, avui, gairebé 100 anys més tard, l'arca poden ser tots els nostres: els avis, els veïns del barri... Tots els qui d'una manera o una altra han preservat les robes i ens les han llegat com la millor herència.

D'entre totes aquestes robes preuades, en el Calendari de Valeri Serra, hi ha un espai important dedicat a Sant Magí.

A la pàgina 229 ens parla de la complexa preparació de la festa, el dia 18 d'agost, atesa la dificultat d'arribar a la Font del Santuari de «*Sant Magí lluny*», que es troba *a set o vuit hores de distancia, i's fa'l viatge en caravana, amb bons matxos, carregats de cantis en argadells de vime.*

De manera esplèndida i detallada continua parlant-nos de *la solemne*

¹ Paraules en cursiva i transcrites respectant el català del moment.

Sant Magí de la Brufaganya, 17 agost de 1921. L'avi és el de la dreta de la imatge, assegut.

arribada de l'aigua; los matxos i'ls rucs, ben arrengrerats, seguint rigorosament l'ordre d'antiguitat en la cerimonia, llueixen tota l'estrepitosa i enlluernadora requincalla de picarols, campanetes, fanals encesos, capelles amb Sant Magí, toies de flors de paper, ventalls, i sobre tot, branques atapides de boixos tendres, que 's tambalegen i 's brinquen remoroses a dalt de les montures, com un bosc que camina pels carrers, omplint-los de frescor.

Més endavant, a la pàgina 230, Valeri Serra descriu els actes del dia 19 i comença sentenciant que *la diada de Sant Magí es festa grossa a Cervera i eminentment popular; la mes popular de totes. Es una festa de barri que s'escampa per tota la ciutat i que serva encara un caracter particular, inconfundible.* I

encara continua parlant dels guarniments, de la importància de la representació vivent del Sant Anacoreta i del repartiment de l'aigua... I ho fa d'una manera tan bonica que em permeto aconsellar-vos-en la lectura si no l'heu feta.

L'avi, com deia abans, era un nen quan s'escrivia tot això i estic segura que no ho havia arribat a llegir mai; però, en canvi, devia rebre –amb tota la naturalitat del món– l'herència de les coses que formen part de *l'ànima senzilla del poble*. I la devoció a Sant Magí n'era una, sens dubte. I amb la mateixa naturalitat l'havia llegat als seus fills i als nés.

Jo sempre el vaig veure gran, l'avi, i ben mirat no ho era tant en la meua infantesa, però... era l'avi. I malgrat aquell posat de patriarca venerable –alguns prou que ho recordareu– qui parlava sovint,

Plaça Major, 18 agost, anys 60.

bé suggerint, bé obligant, eren els seus ulls grans i verdosos. Els mateixos ulls que fàcilment s'humitejaven d'emoció i a través dels quals, sense saber-ho, ens allionava. I és que és ben sabut que no hi ha millor manera d'ensenyar i d'aprendre que a partir de les emocions... Tot allò que hem mamat o que ens entra pels porus de la pell, no ho oblidem mai més.

Ja fa temps que el Josep Mas em demana que escrigui records de casa, i li he d'agrair que em permeti fer, en companyia de l'avi, (i del pare, que era qui m'agafava de la mà) aquest passeig pel barri de Sant Magí.

I els records em porten a mitjans agost, quan calia netejar bé la porta del celler i escombrar el carreró de costat de casa perquè el barri fes goig i estigués ben net quan s'hi escampés l'espígol. És

el record d'un gest i sobretot d'una olor que no m'ha abandonat mai i que em fa companyia sempre.

I continuen al llarg dels dies 18 i 19, quan esperàvem que els ruquets arribessin a la plaça. *Ja arriben!* Aquest era el crit d'alerta que feia que tothom deixés la seva feina per sortir al carrer a fer un tragueta d'aigua directament del silló i a omplir-ne la gerra que l'avi custodiaria amb zel perquè no en podíem beure sense motiu; era miraculosa i calia guardar-la per quan la salut ho requeria.

Cada any es repetien els rituals que, al capdavant, són els que van enfonsant i enfortint les arrels. D'això es tractava.

L'avi no en tenia prou, però. I cada estiu organitzava una excursió a Sant Magí Lluny, per anar a missa i fer un bon

esmorzar. Li agradava que hi fóssim tots i el recordo feliç envoltat dels seus.

La memòria se m'aclareix quan penso en l'agost del 1979. Va ser un estiu una mica complicat per diverses raons i, a més, a l'avi l'havien hagut d'operar i estava delicat. En una de les visites a la clínica, ens va dir: *he promès que si me'n surto, anirem tots a Sant Magí a donar gràcies*. I se'n va sortir i, naturalment, a mig setembre anàvem tots a missa a Sant Magí i hi menjàvem el recapte que algú (la iaia i la mare, qui sinó?) havia preparat. Ens va fer baixar a les fonts i, posats en rotllana, ens va repartir una còpia dels goigs a cadascun, ens va donar el to i els vam cantar. I encara després ens deïa: *beveu tots una mica d'aigua i aquell*

que ho necessiti que es renti bé el que li fa mal. Sota el raig de l'aigua passaven cames, braços i caps... i, evidentment, la seva ferida.

El ritual s'acabava fent una foto, per generacions, dins de l'arbre amb el tronc foradat.

L'avi era un home de fe, creient de pedra picada; potser als hereus no ens ha estat donat el do amb la mateixa força, però el que és segur és que amb la visió dels ruquets i les primeres notes de l'havanera, se'ns humitegen els ulls i se'ns fan presents tots els que estimem i enyorem. I el que també és segur és que, descreguts i tot, és a Sant Magí a qui demanem protecció.